

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για το Έγγραφο εργασίας της Επιτροπής «Ηλεκτρική ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές και η εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας»

(1999/C 368/03)

Στις 16 Απριλίου 1999, και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για το ανωτέρω έγγραφο εργασίας.

Το τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 5 Οκτωβρίου 1999, με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Morgan.

Κατά την 367η σύνοδο ολομέλειάς της, της 20ής και 21ης Οκτωβρίου 1999 (συνεδρίαση της 20ής Οκτωβρίου), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 107 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 4 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η ΟΚΕ επικροτεί τη δημοσίευση του εγγράφου εργασίας της Επιτροπής το οποίο θεωρεί ως την πρώτη ουσιαστική πρωτοβουλία που έπεται της «Ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με την ενέργεια για το μέλλον: ανανεώσιμες πηγές ενέργειας Λευκή βίβλος για κοινοτική στρατηγική και σχέδιο δράσης»⁽¹⁾. (Εκφράζει, επίσης, την ικανοποίησή της για τη δημοσίευση των εγγράφων εργασίας της Επιτροπής με τον τίτλο «Ενέργεια για το μέλλον: ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (κοινοτική στρατηγική και σχέδιο δράσης) — Εκστρατεία για την απογείωση» έγγρ. SEC(99) 504) (ελεύθερη απόδοση).

1.2. Το επίκεντρο του εγγράφου εργασίας είναι η εναρμόνιση της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας⁽²⁾. Εκφράστηκαν ανησυχίες ότι η εκ παραλλήλου λειτουργία διαφορετικών μηχανισμών παροχής στήριξης προκαλεί πιθανώς στρεβλώσεις στις εμπορικές συναλλαγές και στον ανταγωνισμό. Ο ρόλος των ανανεώσιμων πηγών στην ΕΕ οπωσδήποτε θα αυξηθεί κατά τα επόμενα έτη, λόγω των δεσμεύσεων που αναλήφθηκαν στη συνδιάσκεψη του Κιότο. Τοιουτοτρόπως, θα αυξηθούν κατ' ακολουθία και οι δυνητικές στρεβλώσεις στην αγορά. Ενώ επί του παρόντος είναι μάλλον περιορισμένες οι στρεβλωτικές επενέργειες στις εμπορικές συναλλαγές και στον ανταγωνισμό, που προέρχονται από τα διαφορετικά συστήματα στήριξης των ανανεώσιμων πηγών, λόγω του μικρού μεριδίου στην αγορά της ΕΕ που καταλαμβάνει η ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από ανανεώσιμες πηγές, είναι πιθανό ότι η αρνητική αυτή επένεργεια θα αυξηθεί σοβαρά τα ερχόμενα έτη.

1.3. Η ΟΚΕ είναι της άποψης ότι η ανησυχία αυτή όσον αφορά την εναρμόνιση είναι εύλογη στα πλαίσια μιας ελευθερωμένης αγοράς ενέργειας. Οι στόχοι της ΕΕ μπορεί να επιτευχθούν εάν κάθε τεχνολογία υπόκειται σε ιδιαίτερο καθεστώς στήριξης.

2. Η προσέγγιση της Επιτροπής: βασικές επιλογές

2.1. Με βάση τα όσα αναφέρονται στο έγγραφο, οι στόχοι της Κοινότητας και των κρατών μελών είναι οι εξής:

(1) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Ενέργεια για το μέλλον: ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Λευκή Βίβλος για κοινοτική στρατηγική και σχέδιο δράσης, έγγρ. COM(97) 599 τελικό, ΕΕ C 214 της 10.7.1998.

(2) Οδηγία 96/92 σχετικά με τους κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρισμού, ΕΕ L 27 της 30.1.1997, βλ. γνωμοδότηση της ΟΚΕ, ΕΕ C 73 της 15.3.1993.

— Η θέσπιση ενός ρυθμιστικού πλαισίου το οποίο θα είναι (i) ορθολογικό και θα ενισχύει την απόδοση (και κατά συνέπεια θα συμβάλει στη μείωση του κόστους και στην προώθηση της καινοτομίας), (ii) μακροπρόθεσμο (δηλαδή δεν θα υπόκειται σε συχνές ρυθμιστικές αλλαγές), (iii) αποτελεσματικό συμβάλλοντας στη σημαντική ανάπτυξη της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές.

— Μία σταδιακή και προοδευτική πορεία προς οποιοδήποτε παρόμοιο ρυθμιστικό πλαίσιο προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι η πρόσδοος που έχει επιτευχθεί μέχρι σήμερα όσον αφορά την αύξηση των επιπέδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές δεν θα τεθεί σε κίνδυνο και ότι θα επιτευχθούν οι βασικοί περιβαλλοντικοί στόχοι.

— Μία σημαντική ώθηση, σε ολόκληρη τη Κοινότητα, από όλα τα κράτη μέλη προκειμένου να αυξηθεί η διείσδυση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σε όλες τις αγορές της ΕΕ και να αυξηθούν, κατά συνέπεια, οι οικονομίες κλίμακας, ιδίως όσον αφορά το κόστος κατασκευής, και να μειωθεί το κόστος.

— Ορισμένα μέτρα για τη διευκόλυνση της πρόσβασης της Η-ΑΠΕ στην εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας. Τέτοια μέτρα, τα οποία θα πρέπει να ληφθούν από όλα τα κράτη μέλη, θα πρέπει για παράδειγμα να έχουν ως στόχο να εξασφαλίσουν ότι οι διοικητικοί κανόνες καθώς και οι κανόνες που αφορούν τον σχεδιασμό και την σύνδεση στο δίκτυο μειώνουν στο ελάχιστο τους περιορισμούς που υπάρχουν στους τομείς αυτούς όσον αφορά την ανάπτυξη της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στην ΕΕ.

2.2. Η ΟΚΕ συμφωνεί σε μεγάλο βαθμό με τους στόχους αυτούς. Στο έγγραφο παρουσιάζονται δύο επιλογές για τη θέσπιση ρυθμίσεων που είναι οι εξής:

2.2.1. Επιλογή 1: Σταδιακή επίτευξη μιας εσωτερικής αγοράς μέσω της συνεχούς εφαρμογής των κανόνων της Συνθήκης της ΕΕ

Στο πλαίσιο της επιλογής αυτής, κάθε κράτος μέλος θα εξακολουθήσει να επιλέγει ελεύθερα το σύστημα στήριξης το οποίο θεωρεί το πλέον κατάλληλο βάσει των ιδιαίτερων συνθηκών που επικρατούν σε αυτό· ωστόσο, απαραίτητη προϋπόθεση θεωρείται η

συνεχής εφαρμογή των κανόνων της Συνθήκης της ΕΕ, ιδίως εκείνων που αφορούν τις κρατικές ενισχύσεις. Τα επιχειρήματα υπέρ μιας τέτοιας επιλογής είναι τα ακόλουθα:

- Οι υλικές συνθήκες που συνδέονται με την ανάπτυξη της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές διαφέρουν σημαντικά στα διάφορα κράτη μέλη. Θα πρέπει ίσως να περιοριστεί η ανάπτυξη μιας ενιαίας αγοράς στον τομέα αυτό προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι κάθε κράτος μέλος θα λαμβάνει τα μέτρα που είναι πλέον κατάλληλα για τις ιδιαίτερες συνθήκες που επικρατούν σε αυτό.
- Όπως προαναφέρθηκε, ένα επιχειρήμα υπέρ του συστήματος τιμολογίου σταθερής τιμής τροφοδότησης είναι ότι μπορεί πιθανότατα να εξασφαλίσει την ταχεία αύξηση των επιπέδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές σε σύγκριση με τα πολύ χαμηλά επίπεδα στα οποία κυμαίνεται σήμερα στα περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ.

2.2.2. Επιλογή 2: Προνοητική δημιουργία μιας ενιαίας αγοράς μέσω κοινοτικών δράσεων

Στο πλαίσιο αυτής της προσέγγισης προβλέπεται η υιοθέτηση ενός βασικού κοινοτικού πλαισίου, πιθανότατα με την μορφή οδηγίας. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να φροντίσουν ώστε, μετά από μία εύλογη μεταβατική περίοδο, τα συστήματα άμεσης στήριξης που εφαρμόζουν για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές να συμμορφώνονται με ορισμένες βασικές απαιτήσεις, κατά τρόπο ώστε να εξασφαλίζεται ότι τα διάφορα συστήματα είναι επαρκώς συμβατά μεταξύ τους παρέχοντας τη δυνατότητα αποτελεσματικών εμπορικών συναλλαγών και, κατά συνέπεια, ανταγωνισμού.

2.3. Η ΟΚΕ τάσσεται υπέρ της επιλογής 2. Η γνώμη της αναπτύσσεται στο κεφάλαιο 5.

3. Η προσέγγιση της ΟΚΕ: επικέντρωση στην τεχνολογία

3.1. Οι τεράστιες διαφορές μεταξύ τεχνολογιών μας επηρεάζουν σε πολύ μεγάλο βαθμό. Η ΟΚΕ πιστεύει ότι θα ήταν σκόπιμο να θεσπιστεί ένα ειδικό ρυθμιστικό καθεστώς για κάθε τεχνολογία παραγωγής ανανεώσιμης ενέργειας.

3.2. Μεταξύ των κρατών μελών υπάρχουν σημαντικές διαφορές όσον αφορά τα περιθώρια και τις δυνατότητες διερεύνησης των διαφόρων τεχνολογιών. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι τα κράτη μέλη πρέπει κατά προτεραιότητα να εξετάσουν τα περιθώρια και να εκτιμήσουν τις δυνατότητες που έχουν όσον αφορά κάθε μια από τις τεχνολογίες αυτές.

3.3. Το έγγραφο εργασίας επικεντρώνεται στους διάφορους ρυθμιστικούς μηχανισμούς που μπορούν να εφαρμόζουν τα κράτη μέλη για να προαγάουν την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στο μέλλον. Ωστόσο, οι μηχανισμοί αυτοί δεν καλύπτουν

τις πολύ σημαντικές νομοθετικές, πολιτιστικές και τεχνολογικές αλλαγές που είναι απαραίτητες για να καρποφορήσει το πρόγραμμα. Σε τελευταία ανάλυση, η εξέλιξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας θα εξαρτηθεί από την αποδοχή τους εκ μέρους της κοινωνίας ως σύνολο — δηλαδή, τόσο εκ μέρους τόσο της κοινότητας όσο και των υπευθύνων. Από την άποψη αυτή, τα κράτη μέλη και τα όργανα της ΕΕ θα μπορούσαν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στο συντονισμό των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, βοηθώντας κατ' αυτόν τον τρόπο το κοινό να κάνει μια μελετημένη επιλογή μεταξύ περιβαλλοντικών επιπτώσεων σε τοπική κλίμακα και σε άλλα επίπεδα όπως π.χ. σε σχέση με την άνοδο της θερμοκρασίας στον πλανήτη.

3.4. Έτσι, ενώ η ΟΚΕ ασπάζεται το στόχο του αποδοτικού εμπορίου και της προαγωγής του ανταγωνισμού με τη δημιουργία μιας εσωτερικής αγοράς ηλεκτρισμού στην Κοινότητα, είναι της γνώμης ότι κάθε πρόταση εναρμόνισης θα πρέπει να εξεταστεί ανά τεχνολογία.

3.5. Κατ' αρχάς, πρέπει να αναπτυχθεί η απαραίτητη ικανότητα παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, προκειμένου να εξασφαλισθεί βιωσιμότητα. Παράλληλα, θα πρέπει να εναρμονιστούν οι ρυθμίσεις για κάθε τεχνολογία, έτσι ώστε να αξιοποιηθούν τα πλεονεκτήματα που προσφέρει η εσωτερική αγορά.

3.6. Ένας άλλος καθοριστικός παράγοντας που αφορά κάθε ειδική τεχνολογία είναι η Ε&ΤΑ. Στα πλαίσια του 5ου προγράμματος-πλαίσιο⁽¹⁾, παρέχονται ενισχύσεις, οι οποίες όμως πρέπει να επικεντρωθούν, να στοχοποιηθούν και να καταναμηθούν με αποτελεσματικό τρόπο ανάλογα με την κάθε τεχνολογία.

3.7. Για να επιτευχθεί το μέγιστο δυνατό αποτέλεσμα, η ανάπτυξη πολλών τεχνολογιών πρέπει να συμβαδίσει με την κατάρτιση συστημάτων για την εξοικονόμηση ενέργειας, το σημείο αυτό πρέπει να συνεκτιμηθεί κατά τη θέσπιση ρυθμιστικών καθεστώτων.

3.8. Οι βασικές τεχνολογίες

Η εξέταση των βασικών τεχνολογιών αποκαλύπτει τις διάφορες ιδιαίτερες προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπίσει η κάθε μια και καταδεικνύει την ανάγκη μιας κάποιας εναρμόνισης των τρόπων αντιμετώπισης των προκλήσεων αυτών.

3.8.1. Αιολική ενέργεια

Για την ανάπτυξη αιολικών πάρκων καθοριστική σημασία έχει δυνατότητα σχεδιασμού σε τοπική κλίμακα. Οι εθνικές κυβερνήσεις και οι ΟΤΑ πρέπει να ρυθμίσουν τις διαδικασίες που είναι απαραίτητες για τη παραγωγή αιολικής ενέργειας. Επίσης, πρέπει να εξασφαλιστεί η υποστήριξη περιβαλλοντολογικών ομάδων πίεσης, και να εναρμονιστούν οι συμβάσεις διασύνδεσης με το δίκτυο, όπως και οι διατάξεις για τη διακοπή της παροχής.

⁽¹⁾ «5ο πρόγραμμα-πλαίσιο για την Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη (1998-2002) — Ειδικά προγράμματα» γνωμοδότηση της ΟΚΕ, ΕΕ C 407 της 28.12.1998, σ. 123.

3.8.2. Βιομάζα

Έχει ήδη λεχθεί επανειλημμένα ότι τα κράτη μέλη και η ΕΕ πρέπει να προσαρμόσουν την ΚΠΠ για την παραγωγή ενέργειας από βιομάζα. Λόγω των χρονικών περιόδων που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για ορισμένες καλλιέργειες, πρέπει να συναφθούν συνεκτικές συμβατικές σχέσεις μεταξύ γεωργών, φορέων παροχής ενέργειας και ενεργειακών δικτύων. Όσον αφορά τα δασικά απόβλητα, πρέπει να εξεταστούν η διαχείριση και η οργάνωση των σχετικών διαδικασιών. Σε όλες τις περιπτώσεις, πρέπει να διασφαλιστούν η υγεία και η γονιμότητα του εδάφους.

3.8.2.1. Προκειμένου να προαχθεί η δημιουργία εγκαταστάσεων ΣΠΘΗ (συνδυασμένη παραγωγή ή συμπαραγωγή θερμότητας και ηλεκτρισμού) ⁽¹⁾ με βάση την παραγωγή ενέργειας με τη χρήση ανανεώσιμων πηγών, πρέπει να εξεταστεί το θέμα της διευκόλυνσης της έγκρισης σχεδίων για την βιομηχανική, αστική και προαστιακή ανάπτυξη.

3.8.3. Ηλιακή ενέργεια

Η αξιοποίηση της ηλιακής ενέργειας προωθείται διαρκώς από τεχνική άποψη και η εκμετάλλευσή της εξαρτάται από το σχεδιασμό, τους κατασκευαστικούς κανόνες και τις διασυνδέσεις με προγράμματα ενεργειακής αποδοτικότητας.

3.8.4. Μικροί υδροηλεκτρικοί σταθμοί

Η εκ μέρους της Επιτροπής εξαίρεση των υδροηλεκτρικών σταθμών άνω των 10 MW ενδέχεται να οδηγήσει στη ανεπιθύμητη αποδάρρυνση νέων συστημάτων άνω των 10 MW. Η κατάσταση αυτή φαίνεται να είναι αυθαίρετη και να επιφέρει άσκοπες στρεβλώσεις στην αγορά. Για παράδειγμα, οι αναπτυξιακοί φορείς θα μπορούσαν να ενθαρρυνθούν να χωρίσουν μεγαλύτερα προγράμματα σε ενότητες κάτω των 10 MW προκειμένου να είναι επιλέξιμοι για τη χορήγηση ενίσχυσης. Ενδέχεται να χρειαστούν και άλλα προγράμματα παραγωγής υδροηλεκτρικής ενέργειας για να υλοποιηθεί ο στόχος της διείσδυσης της ενέργειας που παράγεται από ανανεώσιμες πηγές κατά 12 %. Τα μεγαλύτερα προγράμματα είναι βέβαιο ότι θα δημιουργήσουν θέματα σχεδιασμού και προστασίας του περιβάλλοντος. Ωστόσο, η χρησιμοποίηση δεν πρέπει να υπερβαίνει την ανάκτηση του επιπρόσθετου κόστους σε σύγκριση με τα συμβατικά σχέδια.

3.9. Για το λόγο αυτό, πρέπει να ρυθμιστούν ορισμένα θέματα για κάθε τεχνολογία

3.9.1. Άδεια σχεδιασμού

Κάθε τεχνολογία αφορά διαφορετικά θέματα και προβλήματα. Η ΕΕ θα μπορούσε να ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να θεσπίσουν σαφή και αξιόπιστα πλαίσια που θα καθοδηγούν όλους τους ενδιαφερόμενους, είτε πρόκειται για αναπτυξιακούς φορείς, είτε για υπηρεσίες προγραμματισμού είτε για επιθεωρητές. Μία θα ήταν η καθιέρωση ενός εθνικού συστήματος σχεδιασμού που υποστηρίζει τη παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές με τον καθορισμό ζωνών όπου ενδείκνυται η χρησιμοποίηση ανανεώσιμων τεχνολογιών και η πρόσβαση σε δίκτυα είναι πιο φθηνή.

(1) Βλέπε, επίσης, την ανακοίνωση: Κοινοτική στρατηγική για την προώθηση στην συνδυασμένη παραγωγή θερμότητας και ηλεκτρισμού (CHP) και την άρση των εμποδίων στην ανάπτυξη της (έγγρ. COM (97) 514 τελικό)- γνωμοδότηση της ΟΚΕ, ΕΕ C 157 της 25.5.1998.

3.9.2. Καθορισμός των τιμών

Κάθε τεχνολογία οδηγεί στην παραγωγή ενέργειας με διαφορετικό κόστος και εξετάζεται διαφορετικά από την άποψη της παροχής ενισχύσεων. Αυτό ισχύει ακόμη περισσότερο από τη στιγμή που το ποσοστό μείωσης των τιμών για την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές θα διαφέρει για κάθε τεχνολογία.

3.9.3. Κρατικές ενισχύσεις

Μέχρι σήμερα, η ανάπτυξη κάθε τεχνολογίας εξαρτιόταν σε μεγάλο βαθμό από κρατικές ενισχύσεις. Θα χρειαστούν πολύ περισσότερες δημόσιες επενδύσεις πριν η παραγωγή ηλεκτρισμού από ΑΠΕ καταστεί πλήρως ανταγωνιστική. Για να ενθαρρυνθεί η ανάπτυξη μιας εσωτερικής αγοράς ηλεκτρισμού, θα χρειαστεί μάλλον ένα καθεστώς συντονισμένων κρατικών ενισχύσεων για κάθε τεχνολογία.

3.9.4. Σύνδεση με τα δίκτυα

Τα προβλήματα θα διαφέρουν ανά τεχνολογία. Τα δύο βασικότερα θέματα αφορούν τις αποστάσεις σύνδεσης (τα αιολικά πάρκα ευρίσκονται συχνά σε απομακρυσμένα σημεία) και το ενδεχόμενο διακοπής της παροχής (π.χ. αιολικής ενέργειας). Η κλίμακα εισροών μπορεί να παρουσιάζει τεράστιες διαφορές, όπως π.χ. μεταξύ υδροηλεκτρικών μονάδων και τροφοδοσίας ηλιακής ενέργειας σε μικρή κλίμακα. Η ΟΚΕ υποστηρίζει την εφαρμογή μιας ανοικτής και διαφανούς μεθόδου για τη διασύνδεση σε δίκτυα και την καθιέρωση ενιαίων κανόνων σύνδεσης για τις ανανεώσιμες πηγές.

3.9.5. Χρονοδιαγράμματα

Μέχρις ότου αναπτυχθεί και καταστεί αποδοτικό ένα πρόγραμμα, ενδέχεται να προκύψει μια σειρά από συμβατικά θέματα ειδικά για κάθε τεχνολογία.

4. Μελλοντικά θέματα

4.1. Επιλογές αναφορικά με τον καθορισμό των τιμών

4.1.1. Ορισμοί

Στόχος του εγγράφου της Επιτροπής είναι ο ορισμός του ηλεκτρικού ρεύματος που παράγεται από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας ώστε να λαμβάνουν στήριξη μόνο οι παραγωγοί ανανεώσιμων πηγών που έχουν πράγματι ανάγκη αρωγής. Η ΟΚΕ υποστηρίζει τη σύλληψη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας ως στοιχείο της γενικής ώθησης προς τη βιωσιμότητα. Συνεπώς, ο ορισμός των ανανεώσιμων πηγών πρέπει να περιλαμβάνει όλες τις ανανεώσιμες πηγές θερμότητας και ηλεκτρισμού, ενώ οποιοδήποτε καθεστώς οικονομικής ενίσχυσης, δεδομένου ότι θα εφαρμόζεται στο ηλεκτρικό ρεύμα από ανανεώσιμες πηγές, θα πρέπει κατ' αρχήν να παρέχει στήριξη μόνο εκεί που απαιτείται τούτο. Αυτό θα επιτευχθεί όταν κάθε τεχνολογία θα ανάγεται σε ιδιαίτερο καθεστώς.

4.1.2. Επιχορηγήσεις/Καθορισμός τιμών

Το σύστημα των εγγυημένων τιμών και της αγοράς ομολόγων σε καθορισμένες τιμές απέφερε σε ορισμένες χώρες ένα μεγάλο αριθμό προγραμμάτων παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και υποστήριξε τους προμηθευτές των προϊόντων αυτών όμως, με συγκριτικά υψηλό κόστος. Ειδικότερα, ο στόχος της προοδευτικής μείωσης του κόστους δεν προωθείται πάντα με βέλτιστο τρόπο λόγω της επιδότησης των τιμών. Η Επιτροπή κατέληξε ότι η προσέγγιση αυτή δεν προάγει οπωσδήποτε την αποτελεσματικότητα και τη μακρόχρονη βιωσιμότητα. Με την κατάργηση των ενισχύσεων δημιουργείται μία τάση βελτίωσης του αριθμού νέων προγραμμάτων.

4.1.3. Πράσινες τιμές

Η προσφορά της προοπτικής πράσινων τιμών είναι συμβατή με μία ανταγωνιστική αγορά. Δεδομένου ότι αποφεύγονται οι στρεβλώσεις που επιφέρουν οι ενισχύσεις, προάγεται η συνειδητοποίηση των καταναλωτών όσον αφορά τις έμμεσες περιβαλλοντικές επιπτώσεις ενώ οι ανταγωνιστικές τιμές εξασφαλίζουν τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας. Ωστόσο, ενδέχεται να είναι δύσκολο να γίνουν αποδεκτές οι πράσινες τιμές από τους καταναλωτές.

4.1.4. Πιστοποιητικά για την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές

Εάν πρόκειται να χορηγούνται ενισχύσεις ή εξαιρέσεις από την υποχρέωση καταβολής φόρου για το διοξείδιο του άνθρακα, πρέπει να καθιερωθεί ένα κάποιο σύστημα επιτήρησης, συμπεριλαμβανομένης και της πιστοποίησης. Κάτι τέτοιο θα επιτρέψει στα κράτη μέλη και στην Ευρωπαϊκή Ένωση να ακολουθούν με περισσότερη ακρίβεια την ποσότητα ενέργειας που παράγεται από ανανεώσιμες πηγές, δημιουργώντας ταυτόχρονα ένα μηχανισμό ο οποίος θα μπορούσε στο μέλλον να οδηγήσει στις συναλλαγές στον τομέα αυτό.

4.1.4.1. Η καθιέρωση ενός συστήματος πιστοποίησης το οποίο θα συνδέεται με ποσοτώσεις ανανεώσιμων πηγών ενέργειας θα οδηγούσε σε αύξηση των διεθνών συναλλαγών ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και θα δημιουργούσε ισόρροπες συνθήκες εκτός αυτού, προσφέρει κίνητρα για την ανέγερση καταστάσεων στις πιο απομακρυσμένες περιοχές και επιτρέπει περισσότερη ευελιξία όσον αφορά την επίτευξη οποιοσδήποτε στόχων. Ένα παρόμοιο σύστημα θα απαιτούσε ορισμένες ρυθμίσεις καθώς και ένα σύστημα κεντρικής καταχώρησης: οι επενδυτικοί κίνδυνοι που διατρέχουν οι αναπτυξιακοί φορείς ενδέχεται να είναι υψηλότεροι.

4.1.5. Συστήματα προσφορών π.χ. η «Υποχρέωση της χρησιμοποίησης ενέργειας από μη ορυκτά καύσιμα» στο ΗΒ (NFFO)

Τα συστήματα αυτά προωθούν την αποτελεσματικότητα, ασκούν καθοδικές πιέσεις στις τιμές και προάγουν τη σύγκριση των αγορών. Οι κλιμακωτές προσφορές επιτρέπουν τη υποστήριξη μιας ποικιλίας τεχνολογιών (βλ. σημείο 3.9.2. παραπάνω). Μακροπρόθεσμες (αλλά καθορισμένες) συμβάσεις επιτρέπουν στους αναπτυξιακούς φορείς να διαπραγματευτούν δάνεια με χρηματοπιστωτικά ιδρύματα τα οποία δεν είναι ακόμη εξοικειωμένα με παρόμοιες νέες τεχνολογίες (οι οποίες θεωρούνται ως οικονομικά επισφαλείς). Ωστόσο, η επιτυχία της προσφοράς δεν εγγυάται την έγκριση του σχεδιασμού των προγραμμάτων (βλ. σημείο 3.9.1. παραπάνω) και η αβεβαιότητα αυτή περιπλέκει ακόμη περισσότερο τις αποφάσεις για τα δίκτυα και τις συνδέσεις (βλ. σημείο 3.9.3. παραπάνω).

4.2. Κριτήρια εφαρμογής

Με βάση την ανωτέρω ανάλυση, η ΟΚΕ προτείνει να χρησιμοποιηθούν τα παρακάτω κριτήρια ως βάση για οποιοδήποτε οριστικό καθεστώς στην Ευρωπαϊκή Ένωση το οποίο θα πρέπει να χωριστεί σε διάφορες φάσεις.

4.2.1. Εσωτερικός ανταγωνισμός:

Προκειμένου να εξασφαλιστεί η αποδοτικότητα κόστους, πρέπει να υπάρχει ένα είδος εσωτερικού ανταγωνισμού μεταξύ των παραγωγών ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές.

4.2.2. Ανταγωνιστικότητα του κόστους:

Εν καιρώ θα πρέπει να μειωθούν οι ενισχύσεις προς κάθε τεχνολογία προκειμένου να εξασφαλιστεί η ανταγωνιστικότητα του κόστους. Αυτό θα γινόταν αυτομάτως με ένα σύστημα προσφορών, διαφορετικά θα πρέπει να θεσπισθούν κατάλληλοι κανόνες για την περίπτωση άλλων συστημάτων.

4.2.2.1. Το κόστος οποιασδήποτε επιδότησης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας θα πρέπει να συγκριθεί προς το κόστος στήριξης άλλων συστημάτων για τη μείωση των εκπομπών του διοξειδίου του άνθρακα. Χωρίς αμφιβολία η στήριξη των ανανεώσιμων πηγών δεν θα πρέπει να είναι ανεξέλεγκτη.

4.2.3. Περιορισμός της διάρκειας της χρηματοδότησης προγραμμάτων

Η πράξη αυτή συμβάλει στη συνεχή εξέλιξη τεχνολογιών και στη συγκέντρωση των διαθέσιμων πόρων στις περισσότερο ευόμιες τεχνολογίες. Επίσης, στην περίπτωση μεμονωμένων προγραμμάτων, η χρηματοδότηση δεν θα πρέπει να υπερβαίνει την ανάθεση των πρόσθετων δαπανών πέραν του κόστους μιας συμβατικής μονάδας.

4.2.4. Επικέντρωση στις πιο ευόμιες τεχνολογίες

Το σύστημα θα πρέπει να επικεντρώνεται στις τεχνολογίες παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές οι οποίες είναι περισσότερο πιθανόν να αποβούν μεσοπρόθεσμα ανταγωνιστικές σε σχέση με τις συμβατικές πηγές. Οι μακροπρόθεσμες προοπτικές θα πρέπει να καλυφθούν μέσω του 5ου ερευνητικού προγράμματος-πλαίσιο.

4.2.5. Ελεύθερη πρόσβαση

Προκειμένου να επιτευχθεί η υψηλότερη δυνατή διεισδυση, δεν θα πρέπει να εξαιρεθεί από τα συστήματα ενίσχυσης κανείς δυνητικός επενδυτικός και/ή φορέας. Οι εμπορικοί, οι βιομηχανικοί και, ιδιαίτερος, οι εντατικοί χρήστες ενέργειας θα πρέπει να ενθαρρυνθούν να επενδύσουν σε συστήματα παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές για να καλύψουν τις ανάγκες τους όσον αφορά την τροφοδοσία με ηλεκτρικό ρεύμα, τη θερμότητα, την ψύξη και τον κλιματισμό.

4.2.6. Περιορισμός της γραφειοκρατίας στο ελάχιστο

Για να αποφευχθεί η σπατάλη πόρων, τα συστήματα ενίσχυσης θα πρέπει να είναι διαφανή και να μην έχουν γραφειοκρατικό χαρακτήρα.

4.2.7. Σύνδεση με δίκτυο και θέματα ενίσχυσης

Είναι σαφές ότι υπάρχει ανάγκη να εφαρμοστεί μία εναρμονισμένη, ανοικτή και διαφανής μέθοδος για τη σύνδεση με δίκτυα και να εφαρμοστούν ενιαίοι κανόνες σύνδεσης για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Κατ' αρχήν, οι κανόνες πρόσβασης σε δίκτυο που ισχύουν για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας θα πρέπει να είναι οι ίδιοι με αυτούς που ισχύουν για οποιοδήποτε άλλα παραγωγό. Οι παραγωγοί ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές δεν θα πρέπει να απαλλάσσονται από την υποχρέωση πληρωμής για τις υπηρεσίες δικτύου που λαμβάνει. Για παράδειγμα, η σύνδεση δεν θα πρέπει να επιχορηγείται από άλλους χρήστες του δικτύου ή από τις αντίστοιχες επιχειρήσεις. Αντίθετα, το πραγματικό κόστος θα πρέπει να συμπεριληφθεί στο εσωτερικό κόστος του προγράμματος το οποίο θα τύχει ενίσχυσης. Οι φορείς εκμετάλλευσης δικτύου πρέπει να είναι σε θέση να αναπτύξουν τις πρόσθετες δαπάνες τους όπως, π.χ., τις διοικητικές δαπάνες, το κόστος μελετών και ενίσχυσης δικτύου.

5. Συμπεράσματα

5.1. Στα συμπεράσματα του εγγράφου εργασίας της Επιτροπής τίθενται δύο ερωτήματα:

- πρώτον, απαιτείται κοινοτική δράση με τη μορφή οδηγίας ή άλλης πρωτοβουλίας για την επίτευξη των στόχων της ΕΕ στον τομέα;
- δεύτερον, εάν απαιτείται δράση, ποια είναι η πλέον κατάλληλη προσέγγιση;

5.2. Η απάντηση της ΟΚΕ στο γενικό ερώτημα αναφορικά με ποιο είναι το κατάλληλο σύστημα διατυπώνεται στο πλαίσιο των δύο επιλογών που περιγράφονται στο κεφάλαιο 2.

- Όσον αφορά την πρώτη επιλογή, η ΟΚΕ τάσσεται υπέρ της σταδιακής υλοποίησης μιας εσωτερικής αγοράς. Ωστόσο, αυτό είναι απίθανο εκτός και εάν αναπτυχθεί για κάθε τεχνολογία ένα σύστημα το οποίο θα καλύπτει το σύνολο της αγοράς.
- Συνεπώς, απαιτείται μία μορφή της δεύτερης επιλογής. Υπάρ-

χουν επιχειρήματα για μία προληπτική δημιουργία ενός ορισμένου αριθμού συστημάτων στήριξης της τεχνολογίας. Αυτό θα προωθούσε την εσωτερική αγορά κάθε τεχνολογίας στο βαθμό που η σχετική τους ωριμότητα έχει ήδη αποδειχθεί (βλ. σημείο 4.2.4).

5.3. Οποιοδήποτε μέσο και εάν επιλέξει η Επιτροπή για την επίτευξη των στόχων της δεύτερης επιλογής, αυτό δεν επαρκεί για την επίτευξη του στόχου της ΕΕ για το 12 % διείσδυση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας έως το 2010. Για το σκοπό αυτό, απαιτούνται επίσης οι δράσεις που αναφέρονται στα σημεία 5.4., 5.5. και 5.6.

5.4. Πρέπει να γίνει γενική εκτίμηση του τρόπου με τον οποίο θα επιτευχθεί στην περίπτωση κάθε τεχνολογίας ο στόχος του 12 τοις εκατό μέχρι το 2010 και μάλιστα σε κλίμακα ΕΕ.

5.5. Η ΕΕ, τα κράτη μέλη και οι βιομηχανίες παροχής ενέργειας πρέπει να αναλάβουν δεσμεύσεις σχετικά με την κλίμακα της προσπάθειας αυτής:

- τα κράτη μέλη και η Επιτροπή πρέπει να ασχοληθούν με το θέμα της ΚΓΠ·
- τα κράτη μέλη πρέπει να θεσπίσουν ρυθμίσεις σχεδιασμού και διαδικασίες κατάλληλες για το εύρος της τεχνολογικής διείσδυσης που επιδιώκεται·
- η ΕΕ και ο κλάδος παροχής ηλεκτρισμού πρέπει να θέσουν προτεραιότητες για τη χρηματοδότηση προγραμμάτων από το Πέμπτο πρόγραμμα-πλαίσιο για κάθε κράτος μέλος και για κάθε τεχνολογία·
- τα κράτη μέλη και η Επιτροπή πρέπει να αναπτύξουν ένα συγκεκριμένο περίγραμμα για τις συμβάσεις και την τιμολόγηση το οποίο να προαγάγει την ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς στην περίπτωση κάθε τεχνολογίας·
- η ΕΕ και ο κλάδος παροχής ηλεκτρισμού πρέπει να θεσπίσουν τεχνικά πρότυπα για την προαγωγή της εσωτερικής διαχείρισης κάθε τεχνολογίας·
- κύριες δυνάμεις προώθησης της ζήτησης και αποδοχής της θερμότητας και του ηλεκτρικού ρεύματος που παράγεται από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας είναι οι δράσεις δημοσιότητας και πληροφόρησης των κρατών μελών.

5.6. Παράλληλα με τα προαναφερθέντα, η ΕΚ και τα κράτη μέλη πρέπει να επανακαθορίσουν τους κατασκευαστικούς κανόνες ούτως ώστε να καλύπτονται οι στόχοι της ενεργειακής αποδοτικότητας και να προάγονται οι σχεδιασμένοι παραγωγοί ενέργειας ηλεκτρισμού, η ηλιακή ενέργεια και οι φωτοβολταϊκές ενέργειες.

Βρυξέλλες, 20 Οκτωβρίου 1999.

Η Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI